

УДК 621.326

Кузів А. - ст. гр. БЕпс-31

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Науковий керівник: асистент Винник Т.М.

Одним із основних джерел надходження фінансових ресурсів до бюджету України є податок на додану вартість (ПДВ), який було введено в грудні 1992 р. як альтернативу податку з обороту і податку з продажу, хоча, варто зауважити, що ні організаційно, ні економічно наша держава до такого кроку готова не була, адже створення і реалізація як окремих податків, так і податкового законодавства загалом потребує належного наукового обґрунтування, а не лобіювання бізнесових інтересів вузького кола осіб.

Однак, незважаючи на свою головну роль – бюджетоформуючу, – ПДВ, на сьогоднішній день, не виправдав очікувань парламентаріїв, тому що, через численні пільги та надмірне списання боргів, до бюджету надходить не більше 5-7 % від сукупної величини створеної доданої вартості (при ставці податку 20 %). Так, у 2006 р., в порівнянні з 2005 р., втрати бюджету від податкових преференцій щодо ПДВ зросли на 33 %, а їх частка у загальній кількості податкових пільг становить 87 %. Загалом у період з 1997 р. по 2006 р. заявки на повернення ПДВ зросли у три рази, відшкодовані суми - у сім разів, а величина податкових надходжень з ПДВ до бюджету – лише у півтора рази. Як бачимо, величина реальних податкових надходжень від сплати такого податку удвічі менша, ніж величина наданих пільг, тому скорочення кількості останніх може удвічі чи навіть втричі знизити податкове навантаження на суб'єктів господарської діяльності.

Окрім цього, ПДВ є найбільш криміналізованим податком, який «підживлює» не лише тіньову економіку, а й злочинну діяльність, особливо у зовнішньоекономічній сфері, оптовій і роздрібній торгівлі. Найбільше зловживань виникає при оплаті ПДВ за нульовою ставкою, яка, в свою чергу, дає право на бюджетне відшкодування усієї нарахованої суми податку при здійсненні експортних операцій та за умови ведення бізнесу у вільних економічних зонах чи на територіях пріоритетного розвитку. Так, за останні п'ять років темпи зростання відображеного експортерами до відшкодування ПДВ у два рази вищі, ніж темпи зростання власне експорту. Також таким суб'єктам ринкових відносин належить біля 36 % усіх пільг і 20 % заявлених до відшкодування сум ПДВ від їх загального обсягу. До того ж непоодинокими є випадки, коли посередницькі структури, на яких припадає більша половина експорту, вимагають відшкодування ПДВ, навіть не розраховувались з виробником.

Але найбільш суперечливою проблемою, як для підприємств та фіскальних органів, так і для громадян України, є інтерпретація, відповідно й методика нарахування, податку на додану вартість. Згідно чинного законодавства об'єктом оподаткування ПДВ виступає додана чи добавлена вартість, відповідно податок мав би стягуватись в розмірі 20% від загального обсягу валового продукту лише того підприємства, яке продає продукцію останньому покупцю, але, наразі, споживач, в ціні придбаних товарів, сплачує ПДВ не від тієї суми, що становить 20%, а від суми, розмір якої дорівнює 120%. Тобто на сьогодні доданою вартістю виступає власне податок на додану вартість.